

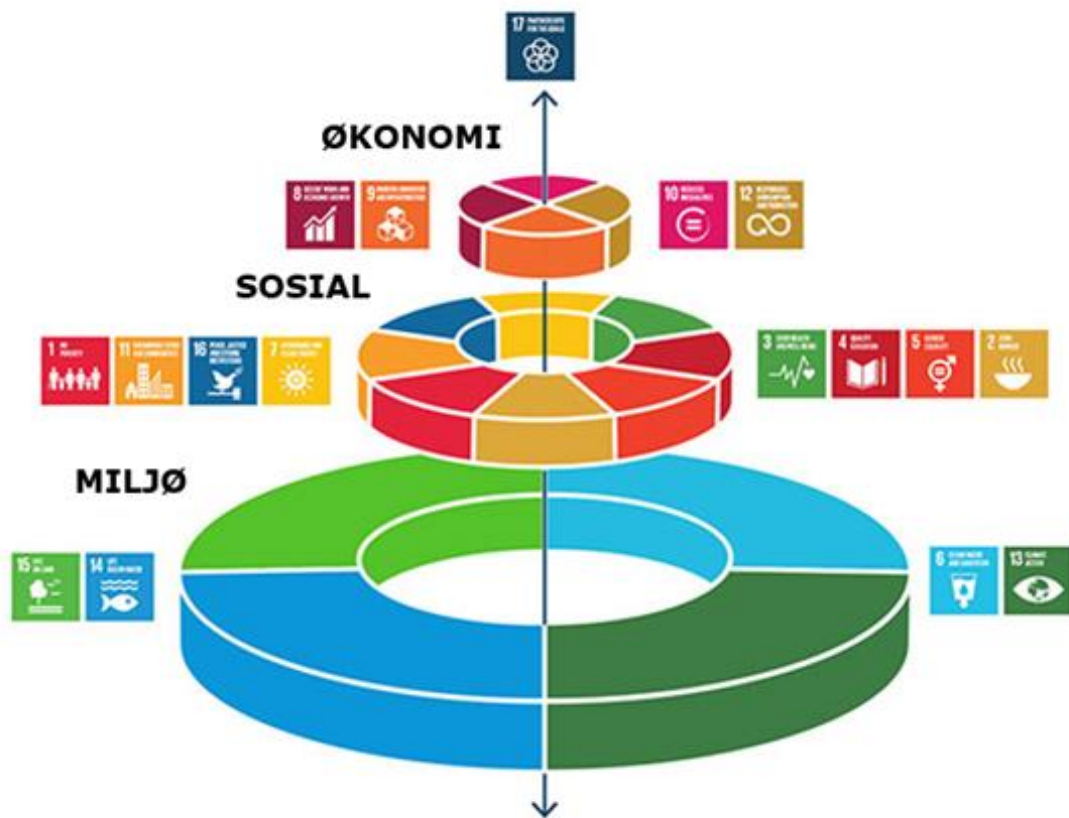

Norges
nasjonalparker

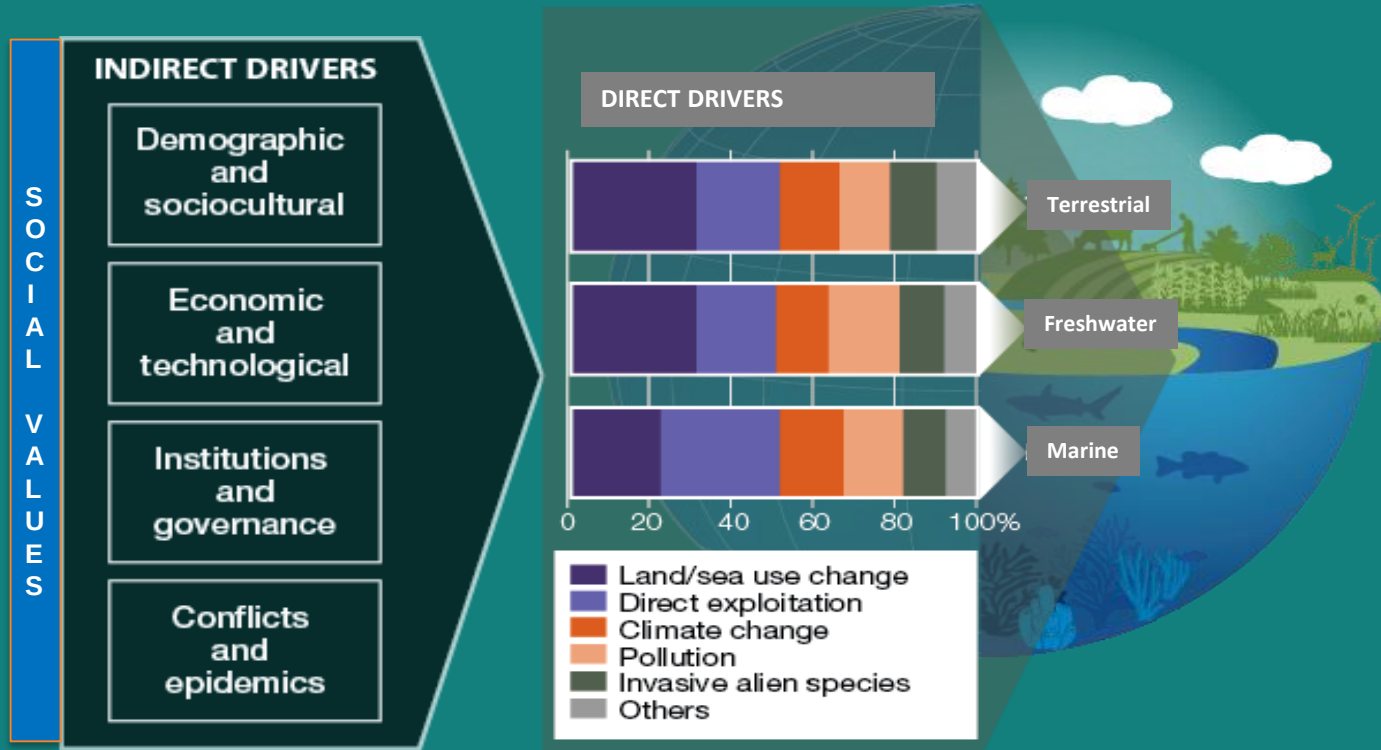
Besøksforvaltning, merkevarestrategi og klima

Ingrid Vaagland Stav, Miljødirektoratet

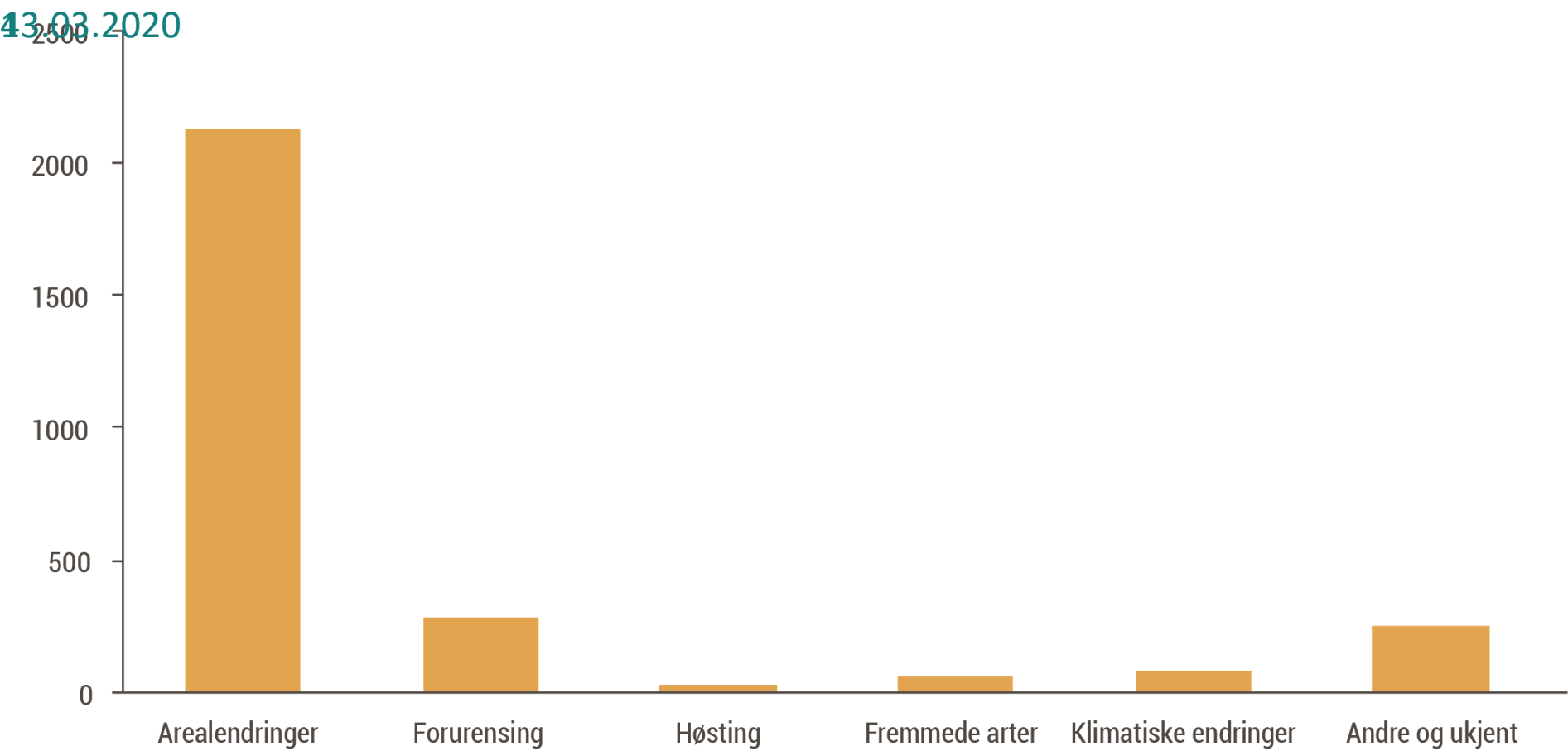

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Drivkreftene bak tapet har akselerert de siste 50 årene og er uten sidestykke

13.03.2020

Dagens klima Fremtidens klima

fukt, råte,
havforsuring,
havnivå, nedbør,
overvann, skred, snø,
stormflo, temperatur,
tørke, vekstsesong,
vind

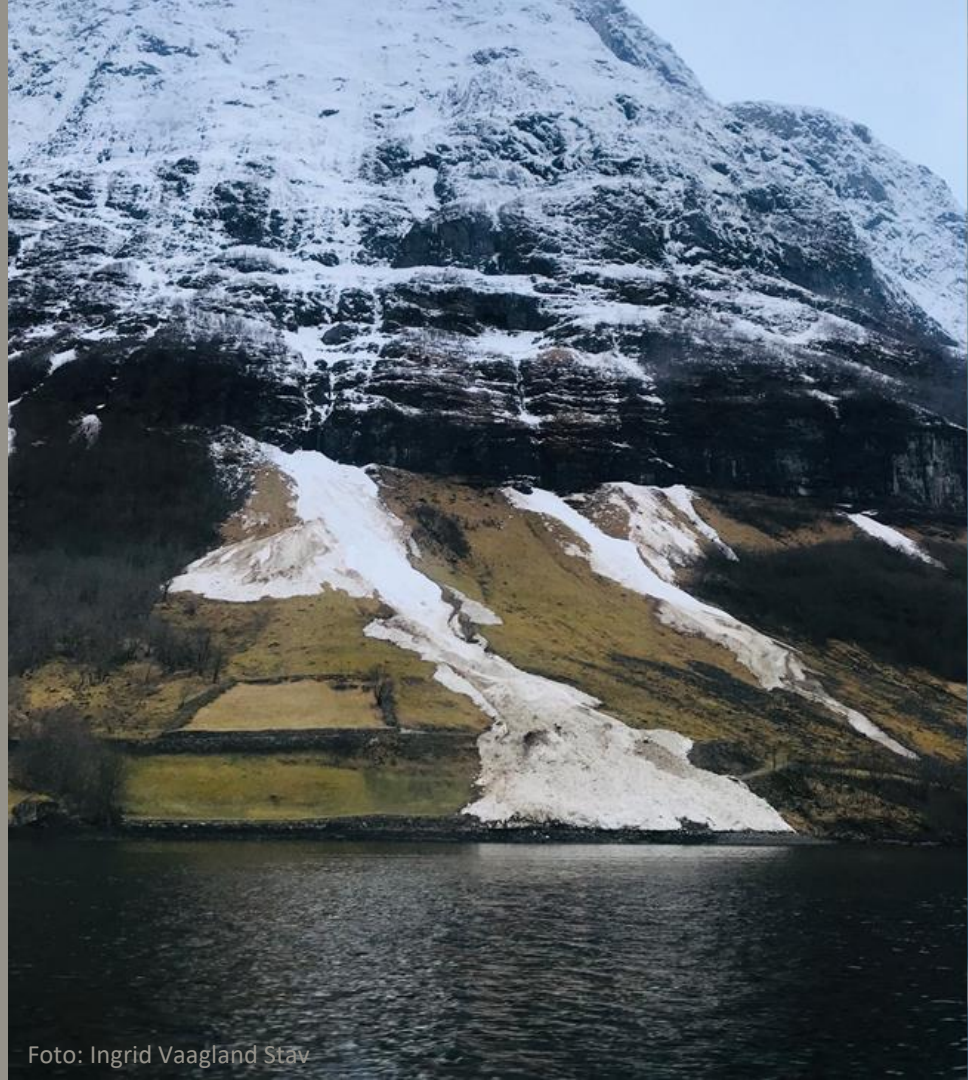

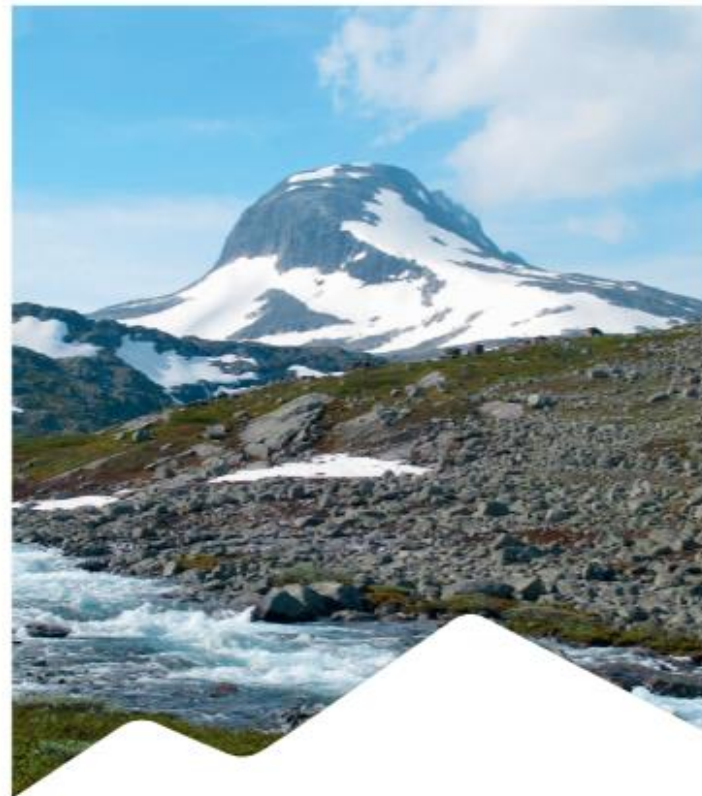
Foto: Ingrid Vaagland Stav

Forvaltningsplaner

Konkretiserer hvordan formålet med vernet skal nås.

- Planlegging av hvordan verneområdene skal forvaltes.
- Besøksstrategien er eget kapittel eller vedlegg.
- Gir retningslinjer for hvordan forskriften skal tolkes.
- Inneholder en flerårig tiltaksplan.

Skal godkjennes av Miljødirektoratet.

**Breheimen
nasjonalpark**

Publikasjonsnummer
578-42-69109-0-8

Forvaltningsplan for verneområda i Breheimen

Breheimen nasjonalpark, Strynelfjellet landskapsvernområde,
Mysabytta landskapsvernområde, Høydalen landskapsvernområde,
Mørkridsdalen landskapsvernområde, Vigdalen landskapsvernområde og
Høyrokampen naturreservat

Meld. St. 18 (2015–2016) Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet

- Mål om at nasjonalparker skulle bli mer tilgjengelige for folk flest.
- Bruke nasjonalparker i folkehelseperspektiv.
- Få flere ut i naturen – gode naturopplevelser

Meld. St. 18

(2015–2016)

Melding til Stortinget

Friluftsliv

Natur som kilde til helse og livskvalitet

Velkommen inn!

velkommen til kommunen og
landsbyen

velkommen til å titte inn

velkommen til å følge stien

velkommen inn i verneområdets
innerste,- dersom du og naturen
er rustet for det

Besøksforvaltning

Å legge til rette for og styre bruken av et verneområde,

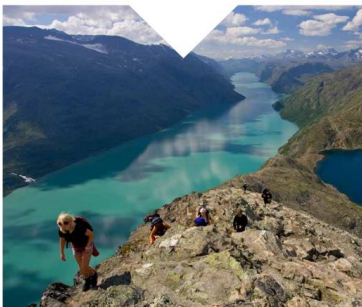
- slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig
- forståelsen for vernet økes
- verneverdiene ivaretas

M-475 | 2015

Veileder for besøksforvaltning i norske verneområder

M-930 | 2018

Brakerundersøkelser som verktøy for forvaltning av verneområder

M-380 | 2015

Naturarven som verdiskaper – tips og eksempler

www.nina.no

1191
NINA Rapport

Sårbarhetsvurdering i verneområder

Utvikling av metodikk for å vurdere sårbarhet for vegetasjon og dyreliv knyttet til ferdsel i verneområder i fjellet

Nina E. Eide, Dagmar Hagen, Vegard Gundersen, Odd Inge Vistad, Kirstin Fangel, Lars Enkstad, Olav Strand og Stefan Blumentrath

Norsk institutt for naturforskning

610 x 800

Innhold i besøksstrategiene

- verneverdier
- beskrivelse av nåværende situasjon knyttet til bruk
- strategiske grep
 - Kanalisering
 - Formidling/informasjon
 - Samarbeid med aktuelle aktører
- tiltaksliste

Børgefjell/Byrkjå
nasjonalpark

Besøksstrategi

Børgefjell/Byrkjå nasjonalpark og Austre Tiplingan/Luvlie
Diehpell landskapsvernområde

Merkevarestrategi

Norges
nasjonalparker

Jomfruland

Foto: Morten Johannessen

Geilo stasjon

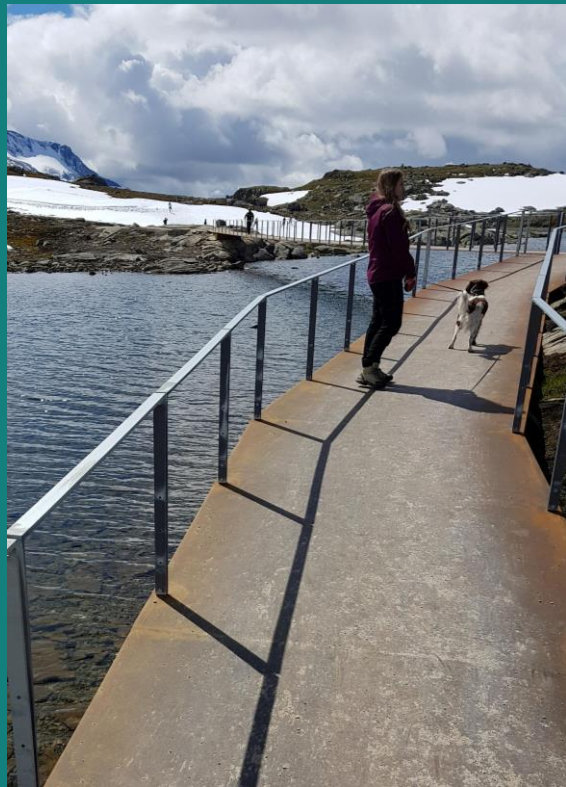
Foto: Trond Erik Buttingsrud

Varangerhalvøya

Foto: Geir Østereng

Utkikspunkt Jotunheimen nasjonalpark

Alle foto: Kari Sveen

Super-senses for hunting

The eagle owl is seen to identify threats in its day and its target orange when it is Europe's biggest owl. If you were ever chased and you have seen the forest owl - the smallest owl owl in Norway. Owls have incredible vision, and their eyes do not move very much, so they have to look to their prey. They also have excellent hearing. Their ears are at different heights on each side of the head, so the owls can do it better than any other owl at the same time. This means that owls can evaluate the direction of the sound of the prey and the direction the sound is coming from.

Owl wings are soundless in the air - their prey has no warning, and the owl's hunting is not disturbed.

NALL BUG SHIRT EDITION

Natursti Gutulia
Foto: Tom Nilsson

Forvaltningsmyndigheten

Myndighetsutøvelse
(eks. byggesaker, motorisert ferdsel)

Infrastrukturtiltak
(eks. p-plasser, informasjonstavler,
stimerking)

Reiselivsnæringen

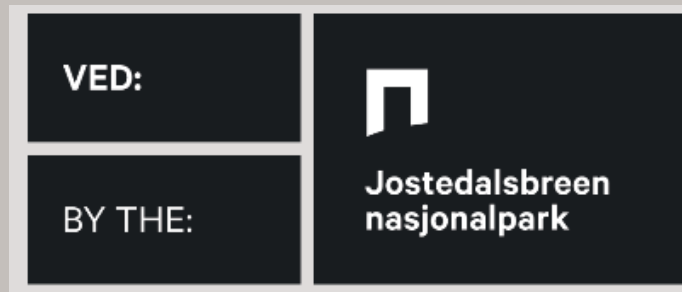
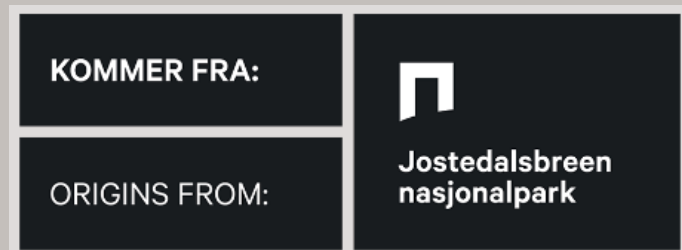
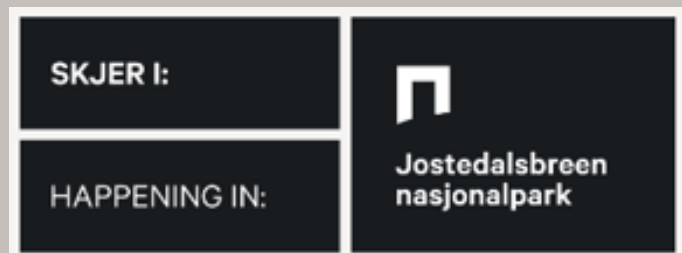
Markedsføring

Booking

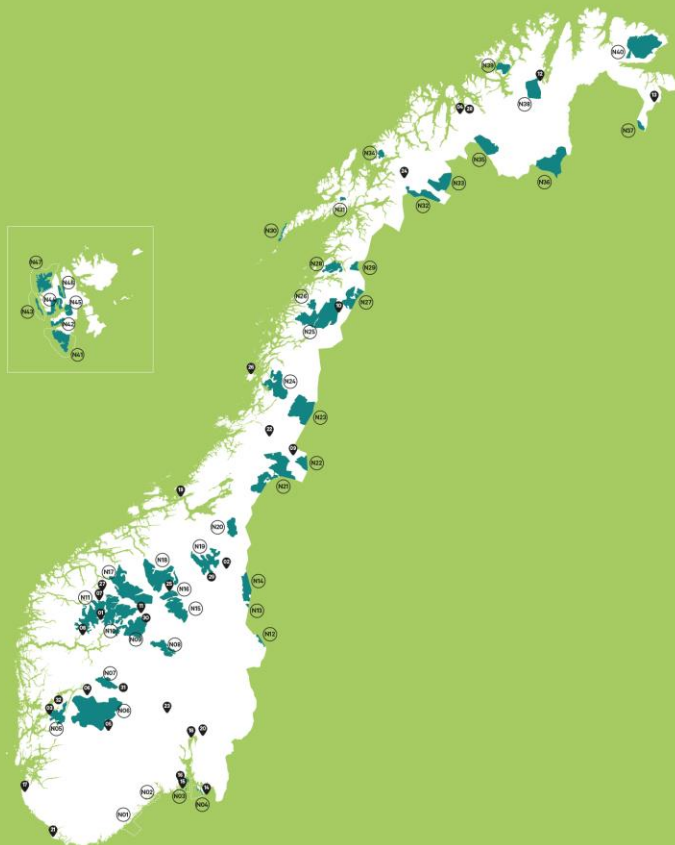
**Utvikling av
reiselivsprodukter**

Kommersiell bruk av merkevaren

- Legger til rette for at virksomheter med geografisk tilhørighet til en nasjonalpark kan bruke merket i markedsføring.
- Kan søke om merke dersom:
det tilbys et produkt som kommer fra, eller
det drives kommersiell, frivillig eller annen
type virksomhet i, eller ved en nasjonalpark.
- designmanual.norgesnasjonalparker.no

Nasjonalparker

001 Raet nasjonalpark	017 Reinheimen nasjonalpark	029 Øvre Dividal nasjonalpark
002 Jomfruland nasjonalpark	018 Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalpark	030 Ånderdalen nasjonalpark
003 Færder nasjonalpark	019 Forollhogna nasjonalpark	031 Reisa nasjonalpark
004 Ytre Hvaler nasjonalpark	020 Skarvan og Røitdalen nasjonalpark	032 Øvre Anårjohka nasjonalpark
005 Folgefonna nasjonalpark	021 Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark	033 Øvre Pasvik nasjonalpark
006 Hardangervidda nasjonalpark	022 Lierne nasjonalpark	034 Stabbursdalen nasjonalpark
007 Hallingskarvet nasjonalpark	023 Bergefjell nasjonalpark	035 Seiland nasjonalpark
008 Langsua nasjonalpark	024 Lomsdal-Visten nasjonalpark	036 Varangerhalvøya nasjonalpark
009 Jotunheimen nasjonalpark	025 Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark	037 Ser-Spitsbergen nasjonalpark
010 Breheimen nasjonalpark	026 Låhø nasjonalpark	038 Nordenskiöld Land nasjonalpark
011 Jostedalsskogen nasjonalpark	027 Junkerdal nasjonalpark	039 Forlandet nasjonalpark
012 Fulufjellet nasjonalpark	028 Sjøunkatten nasjonalpark	040 Nordre Isfjorden nasjonalpark
013 Gutulia nasjonalpark	029 Rago nasjonalpark	041 Sassen-Bünsow Land nasjonalpark
014 Femundsmarka nasjonalpark	030 Lofotodden nasjonalpark	042 Indre Wijdefjord nasjonalpark
015 Rondane nasjonalpark	031 Møysalen nasjonalpark	043 Nordvest-Spitsbergen nasjonalpark
016 Dovre nasjonalpark	032 Rohkunborri nasjonalpark	

Besøkssteder nasjonalpark

01 Besøkssteder nasjonalpark
Jostedalsskogen nasjonalpark
Breheimen nasjonalpark	06 Besøkssteder nasjonalpark
Hardangervidda nasjonalpark
Eidfjord	11 Besøkssteder nasjonalpark
Jotunheimen nasjonalpark
Breheimen nasjonalpark
Reinheimen nasjonalpark
02 Besøkssteder nasjonalpark
Femundsmarka nasjonalpark
Gutulia nasjonalpark	07 Besøkssteder nasjonalpark
Jostedalsskogen nasjonalpark
Oppstryn	12 Besøkssteder nasjonalpark
Stabbursdalen nasjonalpark
03 Besøkssteder nasjonalpark
Folgefonna nasjonalpark	08 Besøkssteder nasjonalpark
Jostedalsskogen nasjonalpark
Fjærland	13 Besøkssteder nasjonalpark
Øvre Pasvik nasjonalpark
04 Besøkssteder nasjonalpark
Reisa nasjonalpark	09 Besøkssteder nasjonalpark
Lierne nasjonalpark
Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark	14 Besøkssteder nasjonalpark
Ytre Hvaler nasjonalpark
05 Besøkssteder nasjonalpark
Hardangervidda nasjonalpark
Skinnarbu	10 Besøkssteder nasjonalpark
Nasjonalparkene i Nordland	15 Besøkssteder nasjonalpark
Færder nasjonalpark

Besøkssteder våtmark, rovdyr, villrein og verdensarv

16 Besøkssteder våtmark, Ilene	22 Besøkssteder rovdyr, Namsskogan
17 Besøkssteder våtmark, Jæren	23 Besøkssteder rovdyr, Flå
18 Besøkssteder våtmark, Oslo	24 Besøkssteder rovdyr, Bardu
19 Besøkssteder våtmark, Ørland	25 Besøkssteder villrein, Hjerlenn
20 Besøkssteder våtmark, Nordre Øyeren	26 Besøkssteder verdensarv, Røros
21 Besøkssteder våtmark, Lista	27 Besøkssteder verdensarv, Vega
	28 Besøkssteder verdensarv, Geiranger

Nasjonalparklandsbyer

28 Nasjonalparklandsby, Storslett
29 Nasjonalparklandsby, Vingelen
30 Nasjonalparklandsby, Lom
31 Nasjonalparklandsby, Gello
32 Nasjonalparklandsby, Jondal

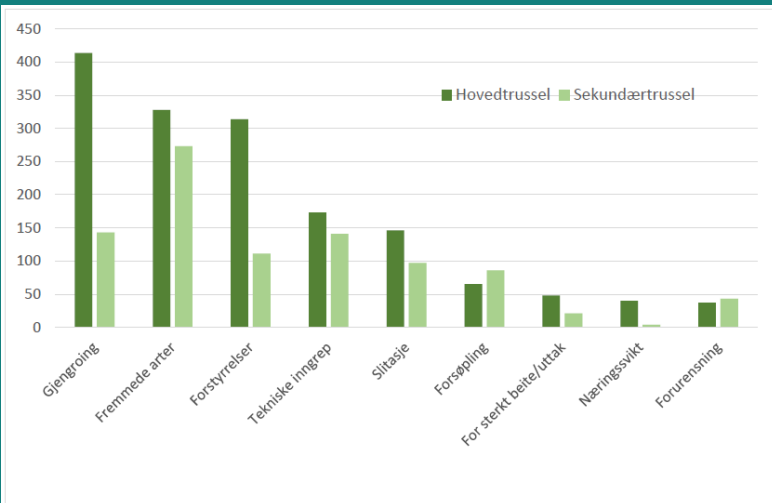
Takk for oppmerksomheten!

Økonomi

- Lønn ++, drifts- og reiseutgifter, husleie ++ til forvalterne dekkes over fylkesmannens budsjett.
- Drift av styret (møtegodtgjørelse, reiseutgifter m.m.) dekkes etter årlig søknad fra styret om driftsmidler fra Miljødirektoratet (kap. 1420.21).
- Tiltak, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon, bruk av SNO m.m. dekkes etter årlig søknad fra styret om tiltaksmidler fra Miljødirektoratet (kap. 1420.31).
- Verdiskapingsprosjekt kan søkes om over Miljødirektoratets post 1420.85.

(Nasjonalpark- og andre temasentre over 1420.85).

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 31.12.2017

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Strategi for bruk av tiltaksmidler

- Oppdrag om å styrke ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene.
- Prioriterer tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstand og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer.
- Forutsetninger for tildeling:
 - Forankring i skjøtsels-/forvaltningsplan eller besøksstrategi.
 - Formaliteter er avklart og tillatelser er innhentet.

Foto: Ingrid Vaagland
Stav

Evaluering

- Ivaretagelse av verneverdier på kort og lang sikt er styrets viktigste oppgave. Er formålet med vernet ivaretatt?
- Er forvaltningen enhetlig innenfor det enkelte område og er det forskjeller i praksis og måloppnåelse mellom verneområder?
- Har en oppnådd bedre lokal forankring, medvirkning, bevissthet og stolthet noe som var et viktig mål for den nye forvaltningsordningen?

Evaluering forts.

- Har styrets sammensetning (antall, hvilke politikere, grunneiere mm) betydning for måloppnåelse?
- Får brukerne behandlet sine henvendelser/søknader innen rimelig tid?
- Hvor aktive er rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg?
- Har forvalters ansettelsessted/forhold betydning?
- Fungerer forvalternes kontorsted som kompetanseknutepunkt?
- Hvordan tilegnes og brukes kunnskap i styrenes arbeid?
- Hvordan følges styrene og forvalterne opp fra fylkesmenn og Miljødirektoratet?
- Er forvaltningsmodellen samfunnsøkonomisk lønnsom?